

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
In the Name of Allah, the Compassionate the Merciful

بررسی تطبیقی برخی از مهم‌ترین مصادیق گناه در قرآن و کتاب مقدس

هفت گناه:

(شُرک، تکبر، بی‌احترامی به والدین، قتل نفس،

شرب خمر، زنا، سحر و جادوگری)

فاطمه خاوری

سخن ناشر

با پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و در عصر جهانی شدن ارتباطات، پرسش‌ها و چالش‌های نوینی در حوزه علوم انسانی، فرآوری اندیشمندان مسلمان قرار گرفت که برخاسته از مسئولیت دشوار حکومت در این عصر است؛ دورانی که پایبندی به دین و سنت در مدیریت همه‌جانبه کشورها بسیار چالش‌برانگیز می‌نماید. از این رو، مطالعات و پژوهش‌های به‌روز، جامع، منسجم و کاربردی در حوزه دین، بر اساس معیارهای معتبر جهانی و اندیشه‌های ناب و ژرف، بایسته و ضروری است و جلوگیری از انحرافات فکری و تربیتی پژوهندگان حوزه دین، مهم و مورد عنایت بنیان‌گذاران این شجره طیبه، به‌ویژه معمار بزرگ انقلاب اسلامی، امام خمینی علیه السلام و مقام معظم رهبری علیه السلام می‌باشد.

جهانی‌شدن و گسترش سلطه فرهنگی غرب در سایه رسانه‌های فرهنگی و ارتباطی، اقتضا دارد که دانش پژوهان و علاقه‌مندان به این مباحث، با اندیشه‌های بلند و ارزش‌های متعالی آشنا شوند و این مهم، با ایجاد رشته‌های تخصصی، تولید متون جدید و غنی، گسترش دامنه آموزش و تربیت سازمان‌یافته دانشجویان به سرانجام خواهد رسید. این فرایند، گاه در پرداختن به مباحث بنیادین و تدوین متون تخصصی تعریف می‌شود و گاه در نگارش بحث‌های علمی، اما نه چندان پیچیده و تخصصی به ظهور می‌رسد.

بالتذگی مراکز آموزشی و پژوهشی، در گرو نظام منسجم، قانونمند و پویاست. بازنگری در متن‌ها و شیوه‌های آموزشی و پژوهشی و به‌روزکردن آنها نیز این انسجام و پویایی و در نتیجه، نشاط علمی مراکز آموزشی و پژوهشی را در پی دارد.

«جامعه المصطفی علیه السلام العالمية» به عنوان بخشی از این مجموعه، که رسالت بزرگ تعلیم و تربیت طلاب غیر ایرانی را بر عهده دارد، تألیف متون آموزشی و پژوهشی مناسب را سرلوحه تلاش خود قرار داده و تدوین و نشر متون در موضوعات گوناگون علوم دینی، حاصل این فرایند است.

مرکز بین‌المللی

ترجمه و نشر المصطفی علیه السلام

فهرست مطالب

مقدمه ۱۵

بخش اول: کلیات

فصل اول: مبانی نظری تحقیق ۲۱

بررسی اعتبار قرآن و عهدین ۲۲

سرشت انسان و گناه آدم ۲۸

شریعت ۳۷

توبه و بخشیده شدن گناهان ۴۰

فصل دوم: مفهوم شناسی ۴۵

مفهوم گناه و کاربردهای آن در قرآن ۴۵

۱. معنای معصیت ۴۵

۲. کاربردهای واژه عصی در آیات ۴۷

واژگان هم‌ردیف گناه (معصیت) در قرآن ۴۹

انواع گناه از منظر قرآن ۵۵

مهم‌ترین مصادیق گناه در قرآن ۵۶

مفهوم گناه و سیر تحول آن در کتاب مقدس ۵۹

واژگان هم‌ردیف گناه در کتاب مقدس ۵۹

تعریف اصطلاحی گناه از منظر کتاب مقدس ۶۲

- ۶۴ اقسام گناه از منظر کتاب مقدس _____
- ۶۶ مهم‌ترین مصادیق گناه در کتاب مقدس _____
- ۶۷ مقایسه مفهوم گناه در قرآن و کتاب مقدس _____

بخش دوم: گناه شرک

- ۷۳ فصل اول: شرک در قرآن _____
- ۷۳ بررسی لغوی شرک _____
- ۷۴ حقیقت شرک _____
- ۷۵ نهی از شرک _____
- ۷۶ انواع شرک و مشرکین _____
- ۷۷ ۱. الوهیت و اطاعت بی‌قید و شرط انسان _____
- ۷۹ ۲. عبادت ملائکة و جن _____
- ۸۱ ۳. عبادت ستارگان و اجرام آسمانی _____
- ۸۲ ۴. عبادت بت‌ها _____
- ۸۵ ۵. تثلیث _____
- ۸۶ عوامل شرک در قرآن _____
- ۸۶ ۱. جهل و نادانی _____
- ۸۸ ۲. هوی پرستی _____
- ۸۹ ۳. تقلید کورکورانه _____
- ۸۹ ۴. شخصیت پرستی _____
- ۸۹ آثار و پیامدهای شرک _____
- ۹۰ ۱. محروم شدن از معارف الهی _____
- ۹۰ ۲. تفرقه و جنگ _____
- ۹۰ ۳. ذلت و خواری _____
- ۹۱ ۴. حبط اعمال _____

۹۳	فصل دوم: شرک در کتاب مقدس
۹۳	نهی از شرک
۹۴	حقیقت شرک و حکم آن
۹۶	مصادیق شرک در کتاب مقدس
۹۷	۱. پرستش اجرام آسمانی
۹۷	۲. بت پرستی
۹۹	۳. هوی پرستی
۹۹	۴. صفات انسانی و الوهیت انسان
۱۰۲	آثار و پیامدهای شرک
۱۰۲	۱. نزول بلا و گرفتاری
۱۰۳	۲. عذاب مضاعف (هفت برابر)
۱۰۳	۳. مورد لعن و نفرین خداوند واقع شدن
۱۰۳	۴. رسوایی و خجل شدن
۱۰۴	۵. غلبه دشمنان
۱۰۴	۶. عذاب آتش و خشم خداوند
۱۰۵	۷. محروم شدن از ملکوت خدا
۱۰۵	عوامل شرک و بت پرستی
۱۰۶	۱. هوای نفس عامل بت پرستی
۱۰۶	۲. تفکر نمودن
۱۰۷	۳. فساد
۱۰۷	۴. پندار مشرکان بر نفع بت ها
۱۰۸	۵. تقلید کورکورانه

بخش سوم: گناه تکبر و غرور

۱۱۳	فصل اول: تکبر و غرور در قرآن
۱۱۳	واژه شناسی تکبر و غرور
۱۱۵	نهی از تکبر و غرور

- درجات تکبر ۱۱۶
- صفات متکبران ۱۱۹
۱. مغرور و قدرت طلب بودن ۱۱۹
۲. نشنیدن حرف حق ۱۲۱
۳. پیمان شکنی ۱۲۱
۴. پیروی از هوای نفس ۱۲۳
۵. لجاجت و اصرار بر گمراهی ۱۲۴
۶. مجادله بدون برهان و دلیل ۱۲۵
۷. نداشتن ایمان به آخرت ۱۲۶
۸. پشت کردن به حق با علم و آگاهی ۱۲۷
- زمینه‌ها و عوامل پدید آمدن تکبر ۱۲۹
۱. ثروت و قدرت ۱۲۹
۲. فقر فرهنگی و وابستگی فکری ۱۳۱
۳. توهم برتری در آفرینش ۱۳۳
۴. غفلت از قدرت نامحدود الهی ۱۳۴
- آثار و عواقب تکبر ۱۳۴
۱. آثار و عواقب دنیوی تکبر ۱۳۵
۲. آثار اخروی تکبر ۱۳۹
- فصل دوم: تکبر در کتاب مقدس ۱۴۳
- نهی از تکبر ۱۴۳
- درجات تکبر ۱۴۴
- صفات متکبران ۱۴۴
۱. تهمت و دروغ بستن به بزرگان ۱۴۵
۲. استهزای دیگران ۱۴۵
۳. کفرورزی ۱۴۶
۴. حماقت و گمراهی ۱۴۶

- عوامل تکبر ۱۴۷
۱. شیطان ۱۴۷
۲. علم ۱۴۷
۳. ثروت و بی‌نیازی ۱۴۷
۴. قدرت ۱۴۸
- آثار و عواقب تکبر ۱۴۸
۱. سرپیچی از فرمان خدا و ضدیت با او ۱۴۸
۲. فراموش کردن خدا ۱۴۹
۳. نفی خدا ۱۴۹
۴. اجابت نشدن ۱۴۹
۵. غرور باعث سقوط است ۱۵۰
۶. غرور، مسبب دیگر گناهان ۱۵۰
۷. خواری و پستی ۱۵۰
۸. فریب و نزاع ۱۵۱
- مجازات متکبران ۱۵۱
- راه درمان غرور ۱۵۲

بخش چهارم: گناه بی‌احترامی به والدین

- فصل اول: بی‌احترامی به والدین در قرآن ۱۵۷
- معنای عاق والدین ۱۵۷
- عاق والدین در قرآن ۱۵۸
- بیان مصادیق احترام به پدر و مادر در قرآن ۱۵۹
۱. احسان و نیکی به والدین ۱۵۹
۲. رعایت احترام در گفتار ۱۶۱
۳. فروتنی نسبت به پدر و مادر ۱۶۲
۴. دعاگوی والدین بودن ۱۶۳
۵. انفاق به والدین ۱۶۳

۱۶۴. ارث بردن والدین از اموال فرزندان _____
۱۶۵. حدود رعایت حقوق والدین _____
۱۶۷. آثار بی‌احترامی به والدین _____
۱۶۹. فصل دوم: بی‌احترامی به والدین در کتاب مقدس _____
۱۷۰. حدود احترام به والدین _____
۱۷۱. آثار بی‌احترامی به والدین _____
۱۷۱. ۱. آثار دنیوی _____
۱۷۱. الف) رسوایی و شرمساری _____
۱۷۲. ب) سنگسار و مرگ _____
۱۷۲. ج) هم‌نشین هلاک‌کنندگان _____
۱۷۳. ۲. آثار اخروی _____
۱۷۳. الف) ظلمت و هلاکت _____
۱۷۳. ب) دوری از خداوند _____
۱۷۳. تناقض کتاب مقدس _____

بخش پنجم: گناه قتل نفس

۱۷۹. فصل اول: قتل نفس در قرآن _____
۱۸۰. انواع قتل _____
۱۸۰. ۱. قتل عمد _____
۱۸۱. ۲. قتل شبه‌عمد _____
۱۸۱. ۳. قتل خطا _____
۱۸۲. ۴. خودکشی _____
۱۸۳. حکم و مجازات قتل _____
۱۸۳. ۱. قصاص قاتل _____
۱۸۵. ۲. پرداخت دیه _____
۱۸۷. ۳. کفاره _____
۱۸۸. ۴. مجازات اخروی و معنوی _____

۱۸۹	علل ارتکاب قتل نفس در قرآن
۱۹۰	۱. حسد
۱۹۰	۲. بی‌تقوایی
۱۹۱	۳. هوای نفس
۱۹۱	عامل بازدارنده از گناه قتل
۱۹۱	۱. خوف از خداوند
۱۹۲	۲. عبودیت و تسلیم
۱۹۲	۳. تواضع و فروتنی
۱۹۳	فصل دوم: قتل نفس در کتاب مقدس
۱۹۳	نهی از ریختن خون انسان
۱۹۴	انواع قتل در کتاب مقدس
۱۹۵	۱. قتل عمد
۱۹۶	۲. قتل غیر عمد
۱۹۶	۳. قتل مباح
۱۹۷	۴. خودکشی
۱۹۷	اثبات نمودن قتل
۱۹۷	حکم و مجازات قتل
۱۹۸	۱. لعن و خواری در دنیا
۱۹۸	۲. قتل و کشتن
۱۹۹	۳. تبعید به شهرهای پناهگاه
۲۰۰	۴. پرداخت دیه
۲۰۲	علل ارتکاب قتل نفس

بخش ششم: گناه شرب خمر (خوردن شراب)

۲۰۹	فصل اول: شراب در قرآن
۲۰۹	معنای خمر و مصداق آن
۲۱۰	بیان تدریجی حرمت شرب خمر در اسلام

- آثار و ضررهای میگساری ۲۱۷
۱. ضرر اجتماعی ۲۱۷
۲. ضررهای معنوی ۲۱۸
- فصل دوم: شراب در کتاب مقدس ۲۱۹
- معنای شراب در کتاب مقدس ۲۱۹
- دیدگاه کتاب مقدس درباره شراب تخمیر شده و مست‌کننده ۲۲۱
- آثار میگساری ۲۲۳
- تناقضات کتاب مقدس درباره مستی و خوردن شراب ۲۲۵
۱. دستور به خوردن شراب و نهی از خوردن آب به تنهایی! ۲۲۵
۲. مستی و برهنگی حضرت نوح! ۲۲۵
۳. زناى لوط و دخترانش بر اثر مستی شراب ۲۲۶
۴. شراب‌خواری حضرت عیسی! ۲۲۶
۵. معجزه تبدیل آب به شراب ۲۲۷
۶. استفاده از شراب در شام آخر ۲۲۷

بخش هفتم: گناه زنا

- فصل اول: زنا در قرآن ۲۳۳
- مفهوم شناسی زنا ۲۳۳
- مجازات زنا در قرآن ۲۳۵
- حکم زناى محصنه (زن شوهردار و مرد متأهل) ۲۳۵
۱. حکم حبس ابد در خانه ۲۳۶
۲. جواز سخت‌گیری بر زن و درخواست فدیة ۲۳۸
- حکم زناى غیر محصنه ۲۴۰
۱. اذیت و آزار ۲۴۰
۲. تازیانه در ملاء عام ۲۴۱
- حرمت ازدواج با زناکار ۲۴۲

۲۴۵	فصل دوم: زنا در کتاب مقدس
۲۴۵	معناشناسی زنا در کتاب مقدس
۲۴۷	اقسام زنا و حکم آن در کتاب مقدس
۲۴۷	۱. حکم زنا زن و مرد متأهل با اجنبی
۲۴۷	۲. زنا با زن باکره نامزد شده
۲۴۸	۳. حکم زنا با دختر باکره نامزد نشده
۲۴۸	۴. حکم زنا با کنیز آزاد نشده
۲۴۹	۵. حکم زنا با محارم و نزدیکان
۲۵۰	نسبت زنا به پیامبران الهی

بخش هشتم: گناه سحر و جادوگری

۲۵۷	فصل اول: سحر و جادو در قرآن
۲۵۷	مفهوم شناسی سحر
۲۵۸	پیشینه سحر از نگاه قرآن
۲۵۹	حقیقت سحر
۲۶۳	تمایز سحر، کرامت و معجزه
۲۶۴	مصادیق سحر در قرآن
۲۶۴	۱. شعبده‌بازی و فریب
۲۶۵	۲. کمک گرفتن از شیاطین و اجنه
۲۶۵	۳. دمیدن در گره‌ها
۲۶۶	حکم سحر در قرآن
۲۶۷	اثر سحر و جادو
۲۶۹	فصل دوم: سحر و جادو در کتاب مقدس
۲۷۰	پیشینه سحر و جادو در کتاب مقدس
۲۷۲	مصادیق سحر و جادو در کتاب مقدس
۲۷۲	مجازات سحر و ساحری
۲۷۵	سخن پایانی
۲۷۷	فهرست منابع

مقدمه

بشر امروز با تکیه بر عقل خود بنیاد و کنار گذاشتن آموزه‌ها و معارف دین از منابع معرفتی بشر، آسیب‌های فردی، اجتماعی و زیست محیطی عدیده‌ای را به جهان معاصر تحمیل نموده که تنها راه برون رفت و مهار آسیب‌های بوجود آمده، بازگشت به آموزه‌های دینی است.

علی‌رغم نظریات برخی از مکاتب انسان‌شناسی و نگاه مادی صرف به هستی، انسان موجودی دو ساحتی است که از یک طرف جامع خصایص حیوانی و از سوی دیگر جامع صفات الهی و کمالات روحانی است؛ به همین سبب همواره در گیرودار مبارزه درونی و تضاد بین دو قوای درون است؛ از این رو دست‌خوش آفات و آسیب‌هایی می‌شود که همان عیوب و گناهان هستند. مسئله گناه از جمله مسائلی است که نوع بشر در تمامی ادوار با آن دست‌وپنجه نرم می‌کند. گناه در تمامی ادیان به معنی سرپیچی و خروج از فرمان خداوند و یا تجاوز از شریعت الهی می‌باشد و گاه هر ناراستی گناه است.

کتاب آسمانی به عنوان یک منبع معرفتی؛ برنامه‌ها، دستورات و معارفی را به انسان عرضه می‌دارند تا او را در نزاع و کشمکش درونیش یاری و زمینه بروز

صفات الهی و کمالات روحانی او را فراهم سازد و از گناه و غلبه خصایص حیوانی دور سازد.

محققین و کارشناسان معارف اسلامی با تدبر در قرآن کریم و منابع اسلامی از جمله منابع روایی آثار ارزشمندی را به جامعه عرضه داشته‌اند از جمله: گناه‌شناسی، محسن قرائتی؛ درآمدی بر کلیات گناه‌شناسی، رضا رضانی گیلانی؛ واژه‌شناسی گناه در قرآن، محمدعلی طاهر نژادی؛ تفسیر موضوعی گناه و آموزش از منظر قرآن، علیرضا عصیانی.

تا آنجا که نویسنده جستجو نموده، آثار تحقیقی پیرامون آموزه گناه در کتاب مقدس به طور اختصاصی صورت نگرفته و فقط ضمن مباحث دیگر در کتبی چون: الهیات مسیحی، هنری تیسن؛ از سرگردانی تا رستگاری، کیدی الن؛ مسیحیت شناسی مقایسه‌ای، محمدرضا زیبایی‌نژاد. در این باره بحث‌هایی انجام شده است.

با توجه به اهمیت گناه‌شناسی و مطالعات بین ادیانی، بررسی مهم‌ترین مصادیق گناه در کتاب مقدس و مقایسه آن با قرآن ضروری، راهگشا و تکمیل‌کننده تحقیقات گناه‌شناسی است. پژوهش حاضر در نظر دارد با طرح مسئله: مهم‌ترین مصادیق گناه در قرآن و عهدین؟ تعریف، بیان مهم‌ترین مصادیق، آثار و نتایج گناه را به شیوه مقایسه‌ای در قرآن و کتاب مقدس بررسی نماید.

اصول و روش مدنظر گرفته شده در انجام تحقیق عبارت‌اند از:

– با توجه به اختلاف در اعتبار بخش‌های کتاب مقدس معیار مقایسه در این پژوهش قرآن و کتاب مقدس مسیحیت پرستان است که شامل عهد عتیق (تنخ یا کتاب مقدس عبری) و عهد جدید است تا با مقایسه و بررسی مصادیق گناه در آن هم متون مقدس یهودیان (تنخ) و هم آن دسته از متون

مقدس مسیحیان که هر سه فرقه کاتولیک، پروتستان و ارتدوکس بر مقدس بودن و اعتبار آن اتفاق نظر دارند هدف تحقیق واقع شوند. لذا در متن پژوهش پیش رو مقصود از (کتاب مقدس) کتاب مقدس فرقه پروتستان است.

- برای بررسی مصادیق گناه در قرآن و کتاب مقدس سعی بر آن است که مستقیماً به دو کتاب مقدس مراجعه و از شرح و تفاسیر فقط برای فهم و تبیین بهتر آیات استفاده شود. لذا در بررسی آیات قرآن از تفاسیر: مجمع‌البیان، الکشاف، جوامع الجامع، المیزان و نمونه جهت نظم بیشتر کار پژوهش استفاده شده.

- به علت آشنا نبودن محقق با زبان عبری و انگلیسی از میان ترجمه‌های موجود فارسی ترجمه قدیم استفاده شده زیرا از بهترین و دقیق‌ترین ترجمه‌های فارسی کتاب مقدس است که از زبان‌های اصلی یونانی و عبری ترجمه شده و پس از گذشت بیش از صدسال هنوز مورد توجه است. برای نکات تکمیلی و فهم بهتر به کتاب: قاموس کتاب مقدس، دایره المعارف کتاب مقدس، گنجینه‌ای از تلمود و مقالات مراجعه شده. چون تفاسیر فارسی موجود از کتاب مقدس فرق چندانی با ترجمه متن اصلی کتاب مقدس ندارد از مراجعه به آن‌ها خودداری شده.

- به دلیل تفاوت موجود در تعیین مهم‌ترین مصادیق گناه، فراوانی تعداد گناهان و آیات مرتبط با آنها در سه کتاب مقدس، پرداختن به تمامی گناهان با رویکرد تطبیقی کاری دشوار و طاقت فرساست به این علت با معیار قرار دادن دو گزاره بدست آمده از بررسی کتاب‌های مقدس و منابع مرتبط: ۱. سه دین اسلام، یهودیت و مسیحیت بر پر اهمیت بودن چهار گناه (بت پرستی، زنا، قتل نفس و تکبر) اتفاق نظر دارند. ۲. سه گناه (بی

احترامی به والدین، شرب خمر و سحر و جادوگری) نیز اگر چه در کتاب مقدس و نزد یهود و مسیحیت جزء گناهان کبیره نیست اما در متن کتاب مقدس علاوه بر صراحت در نهی، همراه با تاکید و مجازات سنگین بیان شده است. هفت گناه: شرک، بی احترامی به والدین، تکبر، قتل نفس، زنا، شرب خمر، سحر و جادوگری جهت بررسی تطبیقی در سه کتاب مقدس انتخاب شده است.

- بدنه اصلی پژوهش متشکل از هشت بخش اصلی است که پس از بخش کلیات هفت گناه مهم هرکدام در بخشی مجزا به صورت مقایسه‌ای بررسی شده و در پایان نتیجه تحقیق و پیشنهادها و مشکلات نگارنده در انجام تحقیق بیان گردیده است.

روش تحقیق در این نوشتار کتابخانه‌ای با محوریت مطالعه متن قرآن کریم و کتاب مقدس است.

در پایان از راهنمایی‌ها و همفکری‌های اساتید بزرگوار حجه الاسلام دکتر احمدی نیک، حجه الاسلام دکتر قربان زاده و حجه الاسلام دکتر فقیه اسفندیاری و نیز استاد محترم دکتر باقری بیدهندی در تدوین این اثر قدردانی می‌کنم.